10.11.2026

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: VN/25166/2026

Vantaan kaupungin lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön luonnoksesta perusopetusasetuksen muuttamisesta

Tiivistelmä lausunnosta

Vantaan kaupunki kannattaa oppilaan osaamisen arviointia ja todistuksia koskevien säännösten täsmentämistä, mutta pitää tärkeänä, että uudistukseen liittyvät kirjaukset, opetussuunnitelman perusteet, kansallinen ohjaus ja soveltaminen sekä opettajien osaaminen muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden. Vantaan kaupunki korostaa arvioinnin selkeyttä, yhdenvertaisuutta, riittävää joustavuutta ja erityisesti eri taustoista tulevien oppilaiden aseman huomioimista.

Vantaan kaupunki esittää lausunnossa useita sisällöllisiä huomioita koskien perusopetusasetusta ja opetussuunnitelmakokonaisuutta. Tärkeimmät huomiot ovat seuraavat: Vantaan kaupunki pitää sanallisen arvioinnin kahden vuoden määräaikaa, kun oppilaan äidinkieli on muu kuin opetuskieli, perusteltuna. Oppilaan rikkonaisen koulutaustan ja/tai suomen/ruotsin kielen osaamiserojen vuoksi osaamisen numeerinen arviointi voi kuitenkin olla haastavaa. Vaarana on, että opetuskielen taitotaso vaikuttaa oppilaan osaamisen arviointiin, ja sen vuoksi Vantaan kaupunki ehdottaa määräaikaan joustoa.

Vantaan kaupunki painottaa kielitietoisen opetuksen ja monipuolisen arvioinnin näkökulmia sekä kansallisesti yhtenäisiä sanallisen arvioinnin asteikkoja. Vantaan kaupunki toteaa, että tavoitekokonaisuuksittain etenemisen käytännöt ja vuosiluokkakokonaisuuksien nivelvaiheet vaativat täsmennyksiä, jotta tulkinnat oppiaineiden suoritusten raukeamisesta ovat selkeät eivätkä aseta oppilaita eriarvoiseen asemaan. Joustavuus tavoitekokonaisuuksittain opiskelussa on säilytettävä etenkin perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen muuttaneiden ja rikkonaisen koulupolun käyneiden oppilaiden tukemiseksi.

Vantaan kaupunki vaatii, että perusopetusasetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden kokonaisuudella varmistetaan, että perusopetuksen suorittaminen joustavasti valmiiksi lasten perusopetuksessa ei esty. Lisäksi luokalle jättämisen mahdollisen yleistymisen vaikutukset lasten perusopetuksen päättövaiheeseen ja aikuisten perusopetukseen tulee arvioida.

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
PL 1100
01030 Vantaan kaupunki

Puhelin (vaihde) 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala
Y-tunnus 01246109
ID 3491667

Koko lausunto

Vantaan kaupunki kiittää lausuntopyynnöstä ja mahdollisuudesta lausua.

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 10 pykälään koskien lukuvuosiarviointia?

Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että lukuvuosiarvioinnin periaatteita täsmennetään asetuksessa ja että pykälän otsikko muutetaan vastaamaan paremmin sen sisältöä.
Pykälän 7. momentin osalta Vantaan kaupunki toteaa, että on sinällään hyvä ratkaisu määritellä määräaika antaa sanallista arviointia kahden lukuvuoden ajan perusopetuksen alkamisesta oppilaille, joiden äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli. Vantaan kaupunki kuitenkin pyytää kiinnitettävän huomiota erityisesti kielitietoiseen opetukseen sekä tilanteisiin, jotka vaatisivat joustoa kahden vuoden osalta esimerkiksi oppilaan rikkonaisen koulupolun vuoksi. Vantaan kaupunki haluaa korostaa, että oppilaan kielitaidon kertyminen on vuosien mittainen prosessi. Vaarana on, että opetuskielen taitotaso vaikuttaa oppilaan osaamisen arviointiin.

Lisäksi Vantaan kaupunki toteaa, että oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti hänelle sopivilla tavoilla korostuu entisestään kahden vuoden määräajan myötä. Opettajien osaaminen ja tarve täydennyskoulutukseen kielitietoisen opetuksen sekä monipuolisen arvioinnin osalta on syytä huomioida valtakunnan tasoisesti. Vantaan kaupunki nostaa esiin huolen täydennyskoulutuksen kustannuksista.
Vantaan kaupunki toteaa, että sanallisen arvioinnin asteikko vaihtelee tällä hetkellä opetuksen järjestäjittäin.

Sanallisen arvioinnin asteikon tarkempi määrittely tulisi tehdä kansallisesti erityisesti 1.–3. luokille sekä niihin tilanteisiin, joissa oppilas arvioidaan sanallisesti äidinkielensä perusteella millä tahansa vuosiluokalla. Ennakkotietojen mukaan opetussuunnitelman perusteiden päivitystyössä tehdään arviointikriteerit arvosanoille 5, 8 ja 10 myös vuosiluokille 1–3. Isossa osassa kuntia on käytössä sanallisen arvioinnin asteikko vuosiluokilla 1–3. Yhtenäiset kansalliset sanallisen arvioinnin arviointiasteikot ja niihin suhteutetut osaamisen kriteerit tukisivat arvioinnin yhdenvertaisuuden tavoitetta.

Vantaan kaupunki toivoo täsmennystä asetukseen koskien kirjausta sanallisen arvioinnin arviointikriteerien mukaisesta osaamisen kirjaamisesta.

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 11 pykälään koskien opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalta siirtymistä?

Vantaan kaupunki toteaa, että asetuksen kirjaus muista kuin terveydellisistä syistä johtuvan pitkän poissaolon mahdollisesta vaikutuksesta oppilaiden osaamisen arviointiin on monitulkintainen. Vaarana on, että kirjausta tulkitaan niin, että pitkät poissaolot vaikuttavat suoraan oppilaan osaamisen arviointiin. Vantaan kaupunki pyytää kirjauksen tarkennusta niin, että arvioinnin tulee aina pohjata osaamisen näyttöihin. Mikäli muista kuin terveydellisistä syistä johtuva pitkä poissaolo vaikuttaa mahdollisuuksiin osoittaa näyttöä osaamisesta, sillä voi olla vaikutusta arviointiin.

Vantaan kaupunki korostaa tarvetta selkeyttää tavoitekokonaisuuksittain etenevän oppilaan opinnoissa etenemisen kirjauksia asetukseen. Tämänhetkisistä asetus- sekä muistiokirjauksista ei synny selkeää kuvaa tavoitekokonaisuuksittain opiskelun prosessista nivelissä 2–3 ja 6–7 sekä vuosiluokan 9 päättyessä. On vaara, että epäselvien kirjausten pohjalta syntyy erilaisia tulkintoja, jotka asettavat oppilaat eriarvoiseen asemaan.

Epäselväksi jää erityisesti, mitä tapahtuu tavoitekokonaisuuksittain opiskeltavalle oppiaineelle vuosiluokilla 2, 6 ja 9, jos oppilas jää luokalle muun oppiaineen opiskelun vuoksi.

Lisäksi Vantaan kaupunki painottaa tavoitekokonaisuuksittain etenevän opiskelun joustavaa luonnetta. Opetussuunnitelman perusteiden kirjaus "pääsääntöisesti" koskee sekä tavoitekokonaisuuksien laatimista vuosiluokkakokonaisuuksien sisällä että tavoitteiden saavuttamista vuosiluokkajakson päätteeksi. Tämä jouston mahdollistama kirjaus "pääsääntöisesti" on Vantaan kaupungin mielestä ehdottoman tärkeä myös asetustekstissä.

Vantaan kaupunki painottaa, että tavoitekokonaisuuksittain opiskelua koskevat kirjaukset ja tulkinnat eivät saa vaikeuttaa erityisesti lasten perusopetuksen päättövaiheessa Suomeen muuttaneiden oppilaiden tilannetta. Tavoitekokonaisuuksittain opiskelua on hyödynnetty joustavana tapana tukea kyseisten oppilaiden koulupolkua lasten perusopetuksessa.

Vantaan kaupunki toteaa, että hylätyn suorituksen saaneen oppilaan mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa kyseisen oppiaineen tavoitteet hyväksytysti sekä kyseisen lukuvuoden koulutyön päättymisen jälkeen että koulutyön vielä jatkuessa on tarpeen sisällyttää jatkossakin opinnoissa etenemisen periaatteisiin vähintäänkin opetussuunnitelman perustetasolla.

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 12 pykälään koskien päättöarviointia?

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että päättöarviointia täsmennetään asetuksessa. Vantaan kaupunki toteaa, että päättöarviointi rajatun oppimäärän, toiminta-alueittain opiskelun sekä valinnaisaineiden osalta tulisi olla kirjattuna asetukseen.

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 12 a pykälään koskien todistuksia?

Vantaan kaupunki painottaa, että vaikka päättötodistus annetaan yleensä vuosiluokan 9 päätteeksi, myös muut mahdolliset tilanteet tulisi huomioida asetuksessa. Kirjauksesta tulee selvitä, että päättötodistus saadaan, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu hyväksytysti.

Vantaan kaupunki toteaa, että välitodistuksen antamista on tarpeen täsmentää siten, että väliarviointi koskee siihen mennessä opetettuja tavoitteita ja arvioitua osaamista.
Vantaan kaupunki toivoo asetukseen tarkempaa kirjausta siitä, mikä on kirjallinen todistus. Muistiossa sen todetaan olevan fyysinen paperinen todistus. Välitodistusta ei tällä hetkellä kaikissa kunnissa anneta fyysisenä paperisena todistuksena, koska sille ei nähdä tarvetta. Osa kunnista ei anna välitodistusta lainkaan. Vantaan kaupunki ehdottaa, että välitodistusta koskeva kirjaus olisi muodossa "välitodistus annetaan paperisena todistuksena, jos huoltaja sitä toivoo".

Vantaan kaupunki esittää käyttöönotettavaksi kansalliset nykyistä tarkemmat todistuspohjat liitteineen. Tämä lisäisi oppilaiden yhdenvertaisuutta ja vähentäisi opetuksen järjestäjien päällekkäistä hallinnollista työtä. Jatko-opintoihin hakeutumista ja oppilaan kokonaistilanteen ymmärtämistä varten yhdeksännen vuosiluokan välitodistuksessa olisi hyvä näkyä myös jo päättyneiden oppiaineiden päättöarvosanat.

Onko teillä muita huomioita ehdotukseen?

Vantaan kaupunki painottaa, että kansallisesti tulisi määritellä ja ohjata kokonaisuudessaan valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtymän prosessia (esimerkiksi oppilaan sijoittaminen tietylle vuosiluokkatasolle valmistavalta perusopetukseen siirryttäessä) sekä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyneiden oppilaiden etenemistä opinnoissa. Vantaan kaupunki kantaa huolta tilanteista, joissa oppilaalla on vaara jäädä luokalle useampaan kertaan. Asetuksessa ja tulevassa opetussuunnitelman perusteissa tulee varmistaa, että kokonaisuus ei estä perusopetuksen suorittamista joustavasti valmiiksi lasten perusopetuksessa.

Lisäksi Vantaan kaupunki korostaa, että vuosiluokalle jättämisen mahdollisesti yleistyessä tulee arvioida sen vaikutukset lasten perusopetuksen päättövaiheeseen sekä perusopetuksen jälkeiselle koulutukselle, ennen kaikkea aikuisten perusopetukselle. Vantaan kaupunki toteaa, että erityisesti valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien oppilaiden tilanne tulisi huomioida kokonaisuudessa tarkemmin.

Vantaan kaupunki painottaa, että esityksen mukaisten kirjausten lisääminen asetukseen ei pelkällään riitä, vaan erityistä huomiota on kiinnitettävä opetussuunnitelmakokonaisuuden linjakkaaseen päivitykseen, säännösten kansalliseen ohjantaan, käytännön tulkintaan ja soveltamiseen sekä opettajien osaamisen vahvistamiseen. Tutkijat suosittavat opettajien arviointiosaamisen tukemista täydennyskoulutuksella. Vantaan kaupunki korostaa opettajien osaamisen vahvistamisen tarvetta opetuksen tavoiteperusteisuudesta, arvioinnin kriteeriperusteisuudesta ja monipuolisuudesta sekä kielitietoisesta opetuksesta. Samalla Vantaan kaupunki nostaa esiin huolen täydennyskoulutuksen kustannuksista.

VANTAAN KAUPUNKI

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
PL 1100
01030 Vantaan kaupunki

Puhelin (vaihde) 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Y-tunnus 01246109
ID 3491667